

Лекція 4

Тема 3: Торговельні марки та їх неправомірне використання.

Право інтелектуальної власності на географічне зазначення.

Недобросовісна конкуренція

Мета: Ознайомити студентів з особливостями правового захисту інтелектуальної власності на географічне зазначення.

Навчальні питання

1. Поняття та види географічних зазначень.
2. Реєстрація географічного зазначення.
3. Майнові права інтелектуальної власності на географічне зазначення.
4. Захист географічних зазначень в актах міжнародного законодавства.
5. Недобросовісна конкуренція.

Література.

1. Аксютіна А.В., Нестерцова-Собакарь О.В., Тропін В.В. та ін. Інтелектуальна власність: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / За заг ред канд. юрид. наук, доц. Нестерцової- Собакарь О.В. – Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. – 140 с.
2. Берзін П. С Незаконне використання засобів індивідуалізації учасників господарського обороту, товарів та послуг. — К.: Атака, 2005.
3. Горленко С А. Правовая охрана наименований мест происхождения товаров. - М: ВНИИПИ, 1998.
4. Право інтелектуальної власності: Акад. курс: Підруч. для студ. вищих навч. П68 закладів / О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський та ін.; За ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. — К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. 69 с.
5. Гульбин Ю. Т. Правовая охрана и защита интеллектуальной собственности. — М.: Вершина, 2006.
6. Демченко Т. С. Охорона товарних знаків (порівняльно-правовий аналіз). — К.: Вид-во «Преса України», 2004.
7. Демченко Т. С. Правове регулювання промислової власності в Європі та в Україні: Принципи побудови та шляхи зближення. — К.: Вид-во «Преса України», 2005.
8. Закон України «Про правову охорону географічних зазначень». Документ 752-XIV, чинний.
9. Закон України "Про захист від недобросовісної конкуренції". Документ 236/96-ВР, чинний, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
10. Закон України "Про захист економічної конкуренції". Документ 2210-III, чинний.

Поняття та види географічних зазначень

Бувають ситуації, коли товар має особливі властивості, певні якості, репутацію чи інші характеристики, які зумовлені характерними для цього географічного місця природними умовами чи людським фактором або поєднанням цих природних умов і людського фактора.

У цих випадках на попит продукції впливає місце її походження.

Географічне зазначення (далі-ГЗ) – це назва географічного місця, яка вживається для позначення товару, що походить з цього географічного місця та має певні якості, репутацію або інші характеристики, зумовлені характерними для цього географічного місця природними умовами або людським фактором чи поєднанням цих природних умов і людського чинника.

Механізм охорони ГЗ істотно відрізняється від інших об'єктів інтелектуальної власності (далі-ІВ). Пояснюється це, зокрема, тим, що в силу об'єктивного існування географічного об'єкта (населеного пункту,

регіону тощо) особа повинна мати право користуватися вказівками на нього, якщо вона виробляє товар чи надає послуги на цій території.

На сьогодні законодавство України у сфері **ІВ** не приведене у відповідність до положень ЦК. У зв'язку з цим ЦК передбачає право **ІВ** на ГЗ, а Закон України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» від 16 червня 1999 р. (далі-Закон) *під зазначенням товару розуміє просте зазначення походження товару і кваліфіковане зазначення походження товару, яке, в свою чергу, включає назву місця походження товару і ГЗ походження товару.*

При визначенні, яке позначення може бути ГЗ, необхідно враховувати, що *видові назви товарів* і прості зазначення походження товарів не можуть бути об'єктами **ІВ**.

Видова назва товару — це застосовувана в назві товару назва географічного місця, в якому спочатку товар цього виду вироблявся, яка стала загальноживаною в Україні як назва певного виду товару

безвідносно до конкретного місця його походження (наприклад, ковбаса «Одеська» тощо).

У цьому випадку втрачено характерний для ГЗ зв'язок «місце — товар», а натомість виник зв'язок «товар — якість».

Просте зазначення походження товару — будь-яке словесне чи зображувальне (графічне) позначення, що прямо чи опосередковано вказує на географічне місце походження товару.

Ним може бути і назва географічного місця, яка вживається для позначення товару або як складова такого позначення.

***Наприклад,** словесне позначення «Виготовлено в Україні», графічне зображення Ейфелевої вежі, що асоціюється з Парижем, пірамід — із Єгиптом, Золотих Воріт — із Києвом тощо.*

Правова охорона простого зазначення походження товару надається на підставі його використання і полягає у недопущенні використання зазначень, що є неправдивими (фальшивими) чи такими, що вводять споживачів в оману щодо дійсного географічного місця походження товару.

Пояснюється це тим, що основна функція простого зазначення походження товару — інформативна: зазначити географічне місце, де вироблений товар чи надана послуга.

Географічне місце - будь-який географічний об'єкт з офіційно визначеними межами, зокрема: країна, регіон як частина країни, населений пункт, місцевість тощо.

Кваліфіковане зазначення походження товарів підлягає охороні як об'єкт ІВ на підставі його реєстрації.

Підставою для цього є наявність зв'язку «місце — особливі властивості, конкретні якості чи репутація, інші характеристики товару».

У цьому випадку передбачається **прямий зв'язок між:**

- *якістю продукту;*
- *наявністю в нього конкретних особливостей або інших характеристик;*
- *місцем його виробництва.*

До того ж наявність цих якостей у товарі є постійною і зумовлена природними умовами чи характерним для цього географічного місця людським фактором, що об'єктивно існує в зазначеному географічному місці.

Відповідно до Закону **кваліфіковане зазначення походження товару включає назву місця походження товару і ГЗ товару.**

Назва місця походження товару — *назва географічного місця, яка використовується для позначення товару, що походить із зазначеного географічного місця та має особливі властивості, виключно або головним чином зумовлені характерними для цього географічного місця*

природними умовами або поєднанням цих природних умов із характерним для цього географічного місця людським фактором.

***Географічне зазначення товару** — назва географічного місця, яка використовується для позначення товару, що походить із цього географічного місця та має певні якості, репутацію або інші характеристики, в основному зумовлені характерними для цього географічного місця природними умовами чи людським фактором або поєднанням цих природних умов і людського фактора.*

Розмежування між назвою місця походження та ГЗ проводиться за трьома критеріями:

***По-перше**, назва місця походження товару буде лише у випадку, коли товар має особливі властивості, а ГЗ — коли товар має певні якості, репутацію або інші характеристики.*

По-друге**, для назви місця походження **обов'язковою є вимога, що властивості товару виключно або головним чином зумовлені самою природою та людським фактором.

Тобто для назви місця походження залежність особливих характеристик товару від природних умов місця походження товару є обов'язковою: хоча особливі властивості товару, позначеного цією назвою, можуть залежати і від людського фактора, характерного для цієї місцевості, однак обов'язково в поєднанні з природними умовами (тобто використанням місцевої сировини, кліматичних умов, корисних копалин тощо).

Для ГЗ у цьому ж контексті використовується термін «в основному», тобто допускається менш твердий зв'язок.

У цьому випадку особливі характеристики, якість і репутація можуть залежати як від природних умов, так і від людського фактора, а також можуть бути зумовлені поєднанням природних умов і професійного досвіду, традицій і етнографічних особливостей, характерних для цієї місцевості.

По-третє, виробництво і переробка товару, позначуваного назвою місця походження, здійснюються в межах зазначеного географічного

місця, а для **ГЗ** достатньо, щоб хоча б основна складова позначеного цією назвою товару вироблялася або перероблялася в межах зазначеного географічного місця.

Отже, для *ГЗ сировина може бути привезена з інших регіонів і піддана істотній переробці, достатній для надання характерних рис готовому товару.*

Прикладом назви місця походження є миргородська мінеральна вода, тощо, а ГЗ товару — петриківський дерев'яний розписний посуд тощо.

Не надається правова охорона кваліфікованому зазначенню походження товару, що:

- не відповідає вищезазначеним умовам надання правової охорони;
- суперечить публічному порядку, принципам гуманності та моралі;
- є видовою назвою товару;

- *правильно вказує на географічне місце виготовлення товару, але створює у споживачів помилкове уявлення про те, що товар виготовлено в і іншому географічному місці;*
- *є назвою сорту рослини чи породи тварини і тому здатне ввести в оману споживачів щодо дійсного походження товару.*

Однакові зазначення походження товару, що використовуються для позначення різних за властивостями однорідних товарів, можуть отримати правову охорону за умови забезпечення при використанні цих зазначень відмінностей, достатніх для запобігання введенню в оману споживачів щодо дійсної ідентифікації товарів.

Правова охорона надається омонімічним зазначенням походження товару, якщо забезпечене запобігання введенню в оману споживачів щодо дійсної ідентифікації товару, географічного місця походження товару або його меж. Дія прав на ГЗ, як і на інші об'єкти ІВ, територіально обмежена.

Правова охорона не надається кваліфікованому зазначенню походження товару, пов'язаному з географічним місцем в іноземній державі, якщо Україна не має відповідної угоди з іноземною державою про взаємну охорону цього виду зазначень походження товару або це зазначення не охороняється у відповідній іноземній державі.

Якщо має місце зіткнення прав на назву місця походження товару і торговельної марки законодавець віддає перевагу першому із зазначених. Так, не може бути підставою для відмови в наданні правової охорони заявленій назві місця походження чи заявленому географічному зазначенню товару зареєстрована в Україні торговельна марка, що складається тільки з цього позначення або містить у собі заявлене позначення як елемент.

Оскільки на сьогодні ЦК не містить визначення *терміну «ГЗ»*, **то можна запропонувати таке визначення терміна:**

ГЗ — це назва географічного місця, яка використовується для позначення товару, що походить із цього географічного місця та має

особливі властивості, певні якості, репутацію або інші характеристики, виключно, головним чином або в основному зумовлені характерними для цього географічного місця природними умовами чи людським фактором або поєднанням цих природних умов із характерним для цього географічного місця людським фактором.

1. Реєстрація географічного зазначення

Оскільки *ГЗ* є існуючою назвою географічного місця, то право на цей засіб індивідуалізації учасників цивільного обороту товарів і послуг не може належати одній особі.

Тому існує необхідність внести кваліфіковане зазначення походження товару до Державного реєстру України кваліфікованих зазначень товару, і тільки потім зацікавленим особам за наявності необхідних умов може бути видане **свідоцтво** на право використання кваліфікованого зазначення походження товару.

(ПОЛОЖЕННЯ про Державний реєстр України назв місць походження та географічних зазначень походження товарів і прав на

використання зареєстрованих кваліфікованих зазначень походження товарів). (Документ z1086-01, поточна редакція — Редакція від 25.07.2011).

У зв'язку з цим законодавство передбачає *два етапи* в набутті прав **ІВ** на географічне зазначення:

- 1) *реєстрація кваліфікованого зазначення походження товару,*
- 2) *надання права на використання зареєстрованого зазначення походження товару, що підтверджується **свідоцтвом.***

Це послугувало підґрунтям того, що Закон розрізняє суб'єктів права на реєстрацію і суб'єктів права на його використання.

Зокрема, право на реєстрацію кваліфікованого зазначення походження товару мають:

- особа чи група осіб, які в заявленному географічному місці виробляють товар, особливі властивості, певні якості, репутація або інші характеристики якого пов'язані і цим географічним місцем;
- асоціації споживачів;

- установи, що безпосередньо стосуються вироблення чи вивчення відповідних продуктів, виробів, технологічних процесів або географічних місць.

Що стосується права на використання зареєстрованого ГЗ, то ним можуть бути наділені лише юридичні та фізичні особи — підприємці, які в географічному місці, зазначеному в Реєстрі, виробляють товар, особливі властивості, певні якості чи інші характеристики якого відповідають тим, що внесені до Реєстру.

ЦК до суб'єктів права ІВ на ГЗ відносить виробників товарів, асоціації споживачів, інших осіб, визначених законом.

Якщо заявка на реєстрацію кваліфікованого зазначення походження товару подається особою, яка виробляє товар, для якого заявляється зазначення, заявка вважається одночасно і заявкою на реєстрацію права на використання цього зазначення, тобто в цьому випадку обидва етапи реєстрації вчиняються одночасно, (п. 1 ст. 10 Закону).

Реєстрація проводиться шляхом внесення до Реєстру необхідних даних про кваліфіковане зазначення походження товару та осіб, що мають право на використання зареєстрованого зазначення походження товару.

Дані про реєстрацію кваліфікованого зазначення походження товару та права на його використання *публікуються в офіційному бюлетені «Промислова власність».*

Заявка на реєстрацію в іноземній державі кваліфікованого зазначення походження товару, пов'язаного з географічним місцем на території України, може бути подана тільки після його реєстрації в Україні (ст. 16 Закону).

Процедура реєстрації передбачена документом з0649-21 («Про затвердження Правил складання, подання та проведення експертизи заявки на реєстрацію географічного зазначення». Редакція від 16.08.2024).

2. Майнові права ІВ на географічне зазначення

Право **ІВ** на ГЗ виникає з дати державної реєстрації цього права, якщо інше не встановлено законом (ст. 501 ЦК).

Відповідно до ст. 503 ЦК правами ІВ на ГЗ є:

- 1) право на визнання позначення товару (послуги) ГЗ;
- 2) право на використання ГЗ;
- 3) право перешкоджати неправомірному використанню ГЗ, в тому числі забороняти таке використання.

Права **ІВ** на ГЗ, що належать окремим суб'єктам права **ІВ** на ГЗ, встановлюються законом.

Істотні відмінності в природі правової охорони кваліфікованого зазначення походження товару й інших об'єктів **ІВ** породжують відмінності в повноваженнях їх користувачів.

По-перше, надання права користування кваліфікованим зазначенням походження товарів одній особі не обмежує права інших осіб —

виробників товарів у цій місцевості на отримання свідоцтва на використання цього ж ГЗ.

***Подруге**, особа, що одержала право на користування ГЗ, не може видавати ліцензію на його використання іншим особам.*

***По-третє**, власник свідоцтва на використання ГЗ не може забороняти (перешкоджати) спеціально уповноваженим органам здійснювати контроль за наявністю в товарі особливих властивостей і інших характеристик, на підставі яких зареєстроване кваліфіковане зазначення походження товару або право на його використання.*

*Обсяг правової охорони ГЗ визначається характеристиками товару (послуги) і межами географічного місця його (її) походження, зафіксованими державною реєстрацією права **ІВ** на ГЗ.*

Право ІВ на ГЗ є чинним із дати, наступної за датою державної реєстрації, і охороняється безстроково за умови збереження характеристик товару (послуги), позначених цим зазначенням. Що

стосується права на використання зареєстрованого ГЗ, то воно підтверджується **свідоцтвом** про реєстрацію права на використання кваліфікованого зазначення походження товару і обмежене в *часі строком дії свідоцтва — 10 років із дати подачі заявки.*

*Термін дії свідоцтва може бути продовжений **НОІВ** на наступні 10 років на підставі заяви, поданої власником свідоцтва, протягом останнього року його дії, за умови надання підтвердження спеціально уповноваженого органа, що власник свідоцтва виготовляє товар у (географічному місці, зазначеному в Реєстрі, а характеристики товару відповідають характеристикам, внесеним до Реєстру.*

Заява власника свідоцтва про продовження терміну його дії може бути подана протягом шести місяців після закінчення строку дії свідоцтва, за умови сплати за цей строк збору, збільшеного на 50%.

Дія реєстрації ГЗ може бути припинена судом у разі втрати характерних для цього географічного місця умов і можливостей

виготовлення товару, описаного в Реєстрі, а також визнання цього зазначення видовою назвою товару.

Дія реєстрації кваліфікованого зазначення походження товару, пов'язаного з географічним місцем в іноземній державі, припиняється також у зв'язку з припиненням правової охорони цього зазначення в країні походження.

Право на використання зареєстрованого ГЗ може бути припинене:

- а) за рішенням суду у зв'язку з втратою товаром особливих властивостей або інших характеристик, описаних у Реєстрі, від дати, встановленої судом;*
- б) у разі ліквідації юридичної особи або смерті фізичної особи, що є власником свідоцтва;*
- в) у разі подання власником свідоцтва заяви до НОІВ про відмову від права на використання цього зазначення (право припиняється з дня офіційної публікації відомостей про це);*

г) у разі несплати збору за продовження строку дії свідоцтва.

Право припиняється з першого дня дії наступного строку, за який збір не сплачено.

Реєстрація ГЗ як об'єкта ІВ може бути визнана судом недійсною у разі його невідповідності умовам надання правової охорони.

Підставою визнання недійсним права на використання кваліфікованого зазначення походження товару та свідоцтва, що його посвідчує, може слугувати порушення вимог законодавства при їх реєстрації.

Визнані недійсними реєстрація кваліфікованого зазначення походження товару, реєстрація права на використання кваліфікованого зазначення походження товару та свідоцтва, що посвідчує це право, вважаються такими, що не набрали чинності.

3. Захист ГЗ в актах міжнародного законодавства

Питання правового захисту ГЗ має актуальність не лише на національному, а й на міжнародному рівні.

Слід зазначити, що у світі напрацьована достатня практика захисту цього об'єкта права **ІВ**, яка відповідним чином знайшла закріплення в актах міжнародного законодавства.

Так, у Рекомендаціях Всесвітньої організації **ІВ** (далі-ВОІВ) з цього приводу зазначено таке.

Розглядаючи ГЗ як спеціальний вид різних позначень, використовуваних у торгівлі, а отже, як особливу категорію **ІВ**, важливо відрізнити їх від торговельних марок.

Якщо **ТМ** ідентифікує підприємство, яке пропонує для продажу на ринку певні товари або послуги, то ГЗ ідентифікує географічний район, в якому перебуває одне або кілька підприємств, що виробляють певний вид продукції, щодо якої використовується ГЗ.

Таким чином, «власника» ГЗ немає не в тому розумінні, що одна особа або підприємство може не допустити і інших осіб або інші підприємства до використання ГЗ, а в тому, що кожне і будь-яке підприємство, розташоване в районі, якого стосується ГЗ, має право використати це

зазначення для товарів, які походять із зазначеного району. Разом із тим, право використовувати ГЗ до виробу може бути обмежене дотримання певних умов якості, таких, які пропоновані, *наприклад*, у адміністративних постановках, що регулюють використання найменувань місць походження.

Перш за все, охорона означає право перешкоджати не уповноваженим особам використовувати ГЗ або щодо виробів, які не походять із зазначеної географічної місцевості, або щодо виробів, які не відповідають приписаним стандартам якості.

Крім того, існує другий аспект, що стосується надання охорони, а саме питання охорони ГЗ від їх перетворення в родові поняття. Як тільки географічне зазначення перейшло до родового поняття, воно втрачає всю свою розпізнавальну здатність і, отже, втрачає свою охорону (п.11.9). За відсутності міжнародної угоди вирішувати питання відносно того, чи є ГЗ родовим поняттям, слід національному законодавству.

Аналізуючи норми міжнародних актів, які встановлюють охорону ГЗ на міжнародному рівні, слід назвати Паризьку конвенцію про охорону промислової власності, Мадридську угоду про припинення неправдивих або таких, що вводять в оману, зазначень походження товарів, Лісабонську угоду про охорону найменувань місць походження та їх міжнародної реєстрації.

Зокрема, декілька положень Паризької конвенції про охорону промислової власності стосуються конкретно зазначень походження або найменувань місць походження:

- ст. 1 (2) містить посилання на «зазначення походження» і «найменування місць походження» у переліку об'єктів охорони промислової власності;
- ст. 9 передбачає деякі санкції, які застосовні у випадках прямого або опосередкованого використання неправдивих зазначень;
- ст. 10 закріплює положення статей 9 і 10.

Зокрема, ст. 10 зобов'язує країни Союзу забезпечити громадянам інших країн Союзу законні засоби для ефективного припинення всіх дій, зазначених у статтях:

- 9 (знаки, фірмові найменування: арешт при ввезенні продуктів, що незаконно споряджені товарним знаком чи фірмовим найменуванням),
- 10 (неправильні вказівки: арешт при ввезенні продуктів, споряджених неправильною вказівкою про походження продуктів чи про особу виробника тощо),
- 10bis (недобросовісна конкуренція).

Крім того, вони зобов'язуються передбачити заходи, що дозволяють союзам, об'єднанням, існування яких не суперечить законам їх країн і які представляють зацікавлених промисловців, виробників чи торговців, діяти через суд чи адміністративні органи з метою припинення дій, передбачених у статтях 9,10, 10bis, тією мірою, якою це дозволяє закон країни, де вистребується охорона, для союзів і об'єднань цієї країни.

Основна перевага охорони, що надається Паризькою конвенцією щодо зазначень походження, полягає в розширенні територіального охоплення Паризького союзу.

З іншого боку, питання про зазначення, що в країнах інших, ніж країна походження, є родовими назвами виробу, не розглядається в Паризькій конвенції, так що держави — члени Паризького союзу цілком вільні щодо цього.

Санкції, хоча і згадуються спеціально в тексті Паризької конвенції, не в усіх випадках мають обов'язковий характер і застосовуються тільки до неправдивих, а не тих, що вводять в оману, зазначень походження. Лісабонська угода про охорону найменувань місця походження товарів і їх міжнародної реєстрації (1958 р.) її квінтесенцією є положення, що не дозволяє охоронюваним найменуванням місця походження товарів трансформуватися у видові позначення (що сталося, наприклад, із шампанським і коньяком). Міжнародна реєстрація втрачає дію тільки в двох випадках: коли

zareєстроване найменування стало родовим поняттям у країні походження або коли міжнародна реєстрація анульована Міжнародним бюро за клопотанням відомства країни походження.

Мадридська угода про припинення неправдивих або тих, що вводять в оману, зазначень походження на товарах.

Угода є спеціальною угодою в межах Паризького союзу. Угода спрямована на припинення не тільки неправдивих, а й тих, що вводять в оману, зазначень походження на товарах.

Стаття 1 (1) Мадридської угоди передбачає, що на будь-який товар, що містить неправдиве або таке, що вводить в оману, зазначення походження, яке прямо або опосередковано вказує на одну з держав — учасниць Мадридської угоди або на місце, що є в цій державі, як на сторону або місце походження товару, повинен бути накладений арешт при ввезенні в будь-яку державу — учасницю Мадридської угоди.

В Угоді про торгові аспекти прав інтелектуальної власності ТРІПС вимагається наявність певної репутації товару щодо місця його походження.

Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights, скорочено TRIPS, звідки походить український варіант назви ТРІПС) — міжнародна угода, що адмініструється Світовою організацією торгівлі та встановлює мінімальні стандарти для визнання та захисту основних об'єктів інтелектуальної власності.

Під ГЗ Угода розуміє такі зазначення, які визначають товар як такий, що походить із території країни-члена, регіону або району цієї території, коли ця якість, репутація або інші характеристики товару значною мірою пов'язані з його географічним походженням (ст. 22).

Із метою реалізації положень Угоди ТРІПС, яка була погоджена Рішенням (ЄС) 94/800, було визначено необхідність передбачити можливість запобігання незаконному використанню ГЗ, захищених третьою державою — членом СОТ.

Що стосується різних форм охорони ГЗ на національному рівні, то експерти ВОІВ виділяють *три основні системи.*

Перша система включає охорону, яка не заснована на рішенні, винесеному компетентним органом, що здійснює охорону щодо конкретного ГЗ, проте яка є наслідком прямого застосування законодавчих положень або принципів, установлених судовою практикою.

Друга система стосується охорони ГЗ шляхом реєстрації колективних знаків (включаючи сільськогосподарські етикетки) або сертифікаційних знаків (як гарантованих знаків).

Третя система включає всі спеціальні види охорони ГЗ, яка є результатом рішення, винесеного компетентним органом державної влади, що здійснює охорону. Ця система включає охорону найменувань місць походження, чи то вони є результатом реєстрації у відомстві промислової власності, чи результатом прийняття указів. Ця система також включає охорону, здійснювану відповідно до регламентів.

Вдалим прикладом регулювання національним законодавством відносин щодо впровадження спеціальних видів охорони ГЗ можна назвати

французький закон від 6 травня, який вперше визнав існування найменувань місць походження і заклав умови для їх охорони. Відповідно до цього закону найменуванням місця походження є назва країни, району або місцевості, що служить для позначення товару, який походить із цієї країни, району або місцевості та якість і особливості якого визначаються виключно або головним чином географічним середовищем, включаючи природні умови і людські фактори.

Враховуючи успішне функціонування системи охорони французьких найменувань місць походження, така сама або подібна система була введена також в інших країнах.

Недобросовісна конкуренція.

Недобросовісною конкуренцією є будь-які дії у конкуренції, що суперечать торговим та іншим чесним звичаям у господарській діяльності.

Правові засади захисту суб'єктів господарювання і споживачів від недобросовісної конкуренції (далі-НК) визначає та регулюються

Законом України "Про захист від недобросовісної конкуренції", Законом України "Про захист економічної конкуренції", Законом України "Про Антимонопольний комітет України", "Паризькою конвенцією про охорону промислової власності від 20 березня 1883 року", міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана ВРУ, іншими актами законодавства, виданими на підставі законів чи постанов ВРУ.

Неправомірне використання ділової репутації суб'єкта господарювання

Неправомірне використання позначень

Неправомірним є використання імені, комерційного (фірмового) найменування, торговельної марки (знака для товарів і послуг), рекламних матеріалів, оформлення упаковки товарів і періодичних видань, інших позначень без дозволу (згоди) суб'єкта господарювання, який раніше почав використовувати їх або схожі на них позначення у

господарській діяльності, що призвело чи може призвести до змішування з діяльністю цього суб'єкта господарювання.

Використання у фірмовому найменуванні власного імені фізичної особи не визнається неправомірним, якщо до власного імені додається який-небудь відмітний елемент, що виключає змішування з діяльністю іншого суб'єкта господарювання.

Неправомірне використання товару іншого виробника

Неправомірним використанням товару іншого виробника є введення у господарський обіг під своїм позначенням товару іншого виробника шляхом змін чи зняття позначень виробника без дозволу уповноваженої на те особи.

Копіювання зовнішнього вигляду виробу

Копіюванням зовнішнього вигляду виробу є відтворення зовнішнього вигляду виробу іншого суб'єкта господарювання і введення його у господарський обіг без однозначного зазначення виробника копії,

що може призвести до змішування з діяльністю іншого суб'єкта господарювання.

Не визнається неправомірним копіювання зовнішнього вигляду виробу або його частин, якщо таке копіювання обумовлено виключно їх функціональним застосуванням.

Це не поширюється на вироби, що мають охорону як об'єкти права інтелектуальної власності.

Порівняльна реклама

Порівняльною є реклама, що містить порівняння з іншими особами, товарами (діяльністю) іншої особи, прямо чи опосередковано ідентифікує конкурента або товари чи послуги, що пропонуються конкурентом.

Правомірність порівняння у рекламі та відповідальність за недотримання встановлених законодавством вимог щодо змісту порівняльної реклами визначається Законом України "Про рекламу".

Створення перешкод суб'єктам господарювання у процесі конкуренції та досягнення неправомірних переваг у конкуренції

Дискредитація суб'єкта господарювання

Дискредитацією суб'єкта господарювання є поширення у будь-якій формі неправдивих, неточних або неповних відомостей, пов'язаних з особою чи діяльністю суб'єкта господарювання, у тому числі щодо його товарів, які завдали або могли завдати шкоди діловій репутації суб'єкта господарювання.

Схилення до бойкота суб'єкта господарювання

Схиленням до бойкота суб'єкта господарювання є спонукання його конкурентом іншої особи, безпосередньо або через іншу особу, до відмови від установаження договірних зв'язків із цим суб'єктом господарювання, до невиконання (розірвання) або виконання неналежним чином договірних зобов'язань перед цим суб'єктом господарювання.

Схилення постачальника до дискримінації покупця (замовника)

Схиленням постачальника до дискримінації покупця (замовника) є спонукання постачальника конкурентом покупця (замовника), безпосередньо або через іншу особу, до застосування постачальником до покупця (замовника) невігідних умов у господарській діяльності порівняно з цим чи іншими конкурентами покупця (замовника).

Підкуп працівника, посадової особи постачальника

Підкуп працівника, посадової особи постачальника - це надання або пропонування йому конкурентом покупця (замовника), безпосередньо або через іншу особу, матеріальних чи інших вигод за неналежне виконання або невиконання працівником, посадовою особою постачальника службових обов'язків, що впливають з укладеного або пов'язані з укладенням між постачальником і покупцем (замовником) договору поставки товарів, виконання робіт, надання послуг, іншого договору або за неукладення договору.

До працівника постачальника прирівнюється й інша особа, яка згідно з своїми повноваженнями приймає рішення від імені постачальника про

поставку товару, виконання робіт, надання послуг, впливає на прийняття такого рішення або якимось чином пов'язана з ним.

Підкуп працівника, посадової особи покупця (замовника)

Підкуп працівника, посадової особи покупця (замовника) - це надання або пропонування йому конкурентом постачальника, безпосередньо або через іншу особу, матеріальних чи інших вигод за неналежне виконання або невиконання працівником, посадовою особою покупця (замовника) службових обов'язків, що випливають з укладеного або пов'язані з укладенням між постачальником і покупцем (замовником) договору поставки товарів, виконання робіт, надання послуг, іншого договору або за неукладення договору.

До працівника покупця прирівнюється й інша особа, яка згідно з своїми повноваженнями приймає рішення від імені покупця про придбання товару, виконання робіт, надання послуг, впливає на прийняття такого рішення або якимось чином пов'язана з ним.

Досягнення неправомірних переваг у конкуренції

Досягненням неправомірних переваг у конкуренції є отримання таких відносно іншого суб'єкта господарювання шляхом порушення чинного законодавства, яке підтверджено рішенням органу державної влади, органу місцевого самоврядування, наділеного відповідною компетенцією.

Поширення інформації, що вводить в оману

Поширенням інформації, що вводить в оману, є повідомлення суб'єктом господарювання, безпосередньо або через іншу особу, одній, кільком особам або невизначеному колу осіб, у тому числі в рекламі, неповних, неточних, неправдивих відомостей, зокрема внаслідок обраного способу їх викладення, замовчування окремих фактів чи нечіткості формулювань, що вплинули або можуть вплинути на наміри цих осіб щодо придбання (замовлення) чи реалізації (продажу, поставки, виконання, надання) товарів, робіт, послуг цього суб'єкта господарювання.

Інформацією, що вводить в оману, є, зокрема, відомості, які:

містять неповні, неточні або неправдиві дані про походження товару, виробника, продавця, спосіб виготовлення, джерела та спосіб придбання, реалізації, кількість, споживчі властивості, якість, комплектність, придатність до застосування, характеристики, особливості реалізації товарів, робіт, послуг, ціну і знижки на них, а також про істотні умови договору;

містять неповні, неточні або неправдиві дані про фінансовий стан чи господарську діяльність суб'єкта господарювання;

приписують повноваження та права, яких не мають, або відносини, в яких не перебувають;

містять посилання на обсяги виробництва, придбання, продажу чи поставки товарів, виконання робіт, надання послуг, яких фактично не було на день поширення інформації.

Неправомірне збирання, розголошення та використання комерційної таємниці

Неправомірне збирання комерційної таємниці

Неправомірним збиранням комерційної таємниці вважається добування протиправним способом відомостей, що відповідно до законодавства України становлять комерційну таємницю, якщо це завдало чи могло завдати шкоди суб'єкту господарювання.

Розголошення комерційної таємниці

Розголошенням комерційної таємниці є ознайомлення іншої особи без дозволу особи, уповноваженої на те, з відомостями, що відповідно до законодавства України становлять комерційну таємницю, особою, якій ці відомості були довірені або стали відомі у зв'язку з виконанням відповідних обов'язків, якщо це завдало чи могло завдати шкоди суб'єкту господарювання.

Схилення до розголошення комерційної таємниці

Схиленням до розголошення комерційної таємниці є спонукання особи, якій були довірені у встановленому порядку або стали відомі у зв'язку з виконанням відповідних обов'язків відомості, що відповідно до законодавства України становлять комерційну таємницю, до розкриття

цих відомостей, якщо це завдало чи могло завдати шкоди суб'єкту господарювання.

Неправомірне використання комерційної таємниці

Неправомірним використанням комерційної таємниці є впровадження у виробництво або врахування під час планування чи здійснення господарської діяльності без дозволу уповноваженої на те особи відомостей, що становлять відповідно до законодавства України комерційну таємницю.

Відповідальність за недобросовісну конкуренцію

Вчинення дій, визначених як недобросовісна конкуренція, тягне за собою відповідальність, передбачену Законом.